

HISTOPATOLOGIA HEPATITELOR CRONICE VIRALE

Prof. univ. dr. Mircea Angelescu

Membre titular al Academiei de Științe Medicale

La sfârșitul lunii iunie a anului în curs, Editura Medicală din București a lansat volumul **HISTOPATOLOGIA HEPATITELOR CRONICE VIRALE**, editat și tipărit în condiții tehnice ireproșabile.

Cartea are ca prim autor pe dna **dr. Sabina Zurac**, medic primar anatomopatolog la Spitalul Clinic Colentina și șef de lucrări la UMF „Carol Davila”, flancată de doi maeștri consacrați: dna **prof. Florica Stăniceanu**, șef al secției de Anatomie patologică a Spitalului Colentina și dl. **prof. dr. Adrian Streinu-Cercel**, șef al disciplinei Boli infecțioase de la Institutul Național de Boli Infecțioase (INBI) „prof. Dr. Matei Balș” din București. Coautori la unele capitole sunt tinerii rezidenți anatomopatologi Răzvan Andrei, Luciana Nichita și Alexandra Bastian, cercetător științific.

De la început, trebuie să precizez că volumul de față nu este conceput ca o monografie exhaustivă asupra problemei enunțate în titlu, ci reprezintă contribuția personală a autorilor privind studiul complex, epidemiologic, clinic și histopatologic al unui lot ce a inclus 1179 de cazuri de hepatită cronică virală – bolnavi spitalizați pe o perioadă de trei ani în INBI „Matei Balș”.

De ce este necesară – mai mult ca oricând – o carte a unor personalități medicale de vârf din țara noastră, carte care să înfățișeze experiența personală privind histopatologia hepatitelor cronice virale?

Se știe că în ultimii ani s-au perfecționat și s-au introdus în practică metode moderne serologice și virusologice, calitative și cantitative, care, în bună măsură, asigură diferențierea hepatitelor virale, punând în discuție oportunitatea puncției biopsie hepatică (PBH), tehnică de investigație invazivă, deseori refuzată de bolnavi. Autorii se mențin ferm pe vechea poziție aducând argumente obiective în favoarea PBH care rămâne „standardul de aur” atât în diagnosticul stadial al hepatitelor cronice, cât și în verificarea, pe termen lung, a rezultatelor terapiei cu interferon și cu chimioterapice antivirale. Într-adevăr, diagnosticul histopatologic pe material de PBH stabilește, pe de-o parte, gradul activității necroinflamatorii (grading-ul) și gradul de fibroză (staging-ul) și, pe de altă parte, aduce elemente sugestive pentru diverse etiologii (de exemplu hepatocite „în sticlă mată” în infecția cu virus B, steatoză „în ploaie” în cea cu virus C, leziuni particulare decisive pentru diagnosticul de hepatită autoimună sau alcoolică etc.). Bazându-se pe o largă experiență personală, autorii demonstrează că există necroză hepatocitară și în cazurile cu transaminaze normale; de asemenea, arată că fibrotestul – metodă de ultimă generație – nu poate aprecia fibroza decât calitativ, comparativ cu datele cantitative furnizate de examenul histopatologic, după PBH.

O dată stabilită în *introducere* importanța examenului histopatologic în practica curentă, autorii își structurează cartea în 6 capitole.

După ce în capitolul 1 este prezentată succint *Histologia ficatului normal*, în capitolul 2 sunt înfățișate date generale asupra lotului studiat.

În lotul studiat a predominat infecția cu virus C (64,45% - aproape 2/3 din cazuri), infecția cu virus B reprezentând mai puțin de o treime (30,26%), în rest, infecții mixte, 5,29% (VNB±VHD±VHC). De menționat că 118 pacienți (10,1%) au avut profesii medicale (medici, asistenți, laboranți, studenți). În acest capitol se fac corelații între sex, vârstă, etiologie, pe de o parte și aspectele histopatologice, pe de altă parte, și anume: gradul de necroză sau/și fibroză, alte elemente morfopatologice (hepatocite „în sticlă mată”, încărcarea cu fier ș.a.).

Capitolul 3 este intitulat *Clasificări în hepatita cronică*. Pe lângă clasică și cunoscută clasificare etiologică (hepatită virală, autoimună, toxică, alcoolică, medicamentoasă, metabolică, criptogenetică), autorii prezintă importante clasificări actuale din care derivă scorurile folosite în activitatea de zi cu zi în stabilirea stadiului hepatitei cronice virale.

Este prezentat pe larg scorul Ishak, adoptat în România din 1997, recomandat pentru centrele univer-

sitare din țara noastră, abilitate să instituie terapia cu interferon și chimioterapice antivirale.

Comparativ, sunt menționate și scorurile Knodell, Bianchi, Scheuer și Metavir – acesta din urmă rezervat numai hepatitei C – teste folosite în alte țări.

Capitolul 4 prezintă *Modificări histopatologice în hepatita cronică virală*. După prezentarea pe larg a variatelor leziuni, prelucrate statistic, sunt indicate elementele de diagnostic diferențial morfopatologic între diferitele tipuri de hepatite cronice (virale și nonvirale), precum și legătura între hepatita cronică virală și carcinogeneza.

Capitolele 5 și 6 se referă la *Corelații anatomoclinice și etiopatologice în hepatita cronică virală*.

Autorii principali, dl. prof. dr. Adrian Streinu-Cercel, ca infecționist, și dnele. prof. dr. Florica Stăniceanu și dr. Sabina Zurac, ca anatomopatologi, prezintă în mod magistral problemele interdependenței între etiologie, clinică și histopatologie, cu implicații inerente în instituirea și conducerea terapiei cu interferon și chimioterapice antivirale.

În Anexe sunt prezentate rețetele colorațiilor folosite și tehnicile de reprocesare pentru microscopia electronică a țesuturilor din blocurile de parafină – date utile specialiștilor anatomopatologi.

Bibliografia, bogată și actuală, cuprinde 32 de titluri. Din păcate, sunt total ignorate lucrările în domeniu ale specialiștilor români, în primul rând chiar ale autorilor cărții de față! Este o omisiune ce se cere remediată la o ediție următoare.

La sfârșitul volumului, este prezentată o excepțională colecție – 56 de ilustrații color – reprezentând lame cu aspecte normale și patologice din fragmente biopsice prelevate de la bolnavii din lotul de studiu.

Realizarea tehnică anatomopatologică, pe de o parte și reproducerea editorială, pe de altă parte, sunt cu totul deosebite. Probabil că editura a impus prezentarea grupată, deși ilustrațiile color își găseau mai bine locul prin distribuire în capitolele în care erau descrise leziunile respective. Având în vedere că histopatologia hepatică trebuie cunoscută nu numai de anatomopatologi, cred că, pentru creșterea eficienței instructiv-didactice, legendele figurilor color ar fi trebuit detaliate, fapt care ar fi lărgit sfera de interes pentru toate specialitățile.

Apariția acestei cărți este nu numai oportună, ci și necesară. Este scrisă simplu, debarasată de inutilități bibliografice pedante sau impersonale; am citit-o pe nerăsuflăte și cred că o voi reciti ori de câte ori voi avea de făcut un bilanț la un bolnav cu hepatită cronică...

O carte care a fost scrisă nu numai ca să fie scrisă; o carte care reflectă o muncă de calitate a unui colectiv de prestigiu.